

ROMÂNUL

REDACȚIA
ȘI ADMINISTRATIA
Strada Zrinyi numărul 1
INSERȚIUNILE
se primesc la administrație
și se fac după text.
MANUSCRIPTELE DE
INACORDAȚIA.

Pentru țărănime

Ne lipsesc multe lucruri și avem încă multe de făcut în Ardealul desrobbit. Mă gândesc în clipele acestea la nevoile culturale pe care le are țărănimea noastră, nevoi care au crescut în timpul războiului. Lumea dela țară citește mai mult acum decât înainte. E păcat însă că nu-i putem satisface această dorință, cel puțin în măsura în care o făceam în trecut.

Lipsa de hârtie, de comunicație regulată, de nesiguranță este o piedică ce se pune în dauna culturii. Titlurile noi care apar mai în fiecare oraș se preocupă de chestiuni care interesează mai mult orașele. Pentru țărani, în direcțiune culturală, nu am făcut nimic. Nu vorbim de școlile care au luat ființă, ci vorbim de cartea românească, de acea carte care trebuie să pătrundă în casele tuturor țărănilor.

Sunt lucruri pe care țărani nu le știu, sau dacă le știu, au noțiuni foarte vagi. O istorie a românilor, scrisă în graiul popular ar fi o carte care nu trebuie să se lase mult așteptată; o descripție a întregii Români, care contribuie mult la cunoașterea tuturor ținuturilor țării, a oamenilor și a locurilor. Căci trebuie să ne cunoaștem țara și să lărgim în mintea tuturor noțiunea patriei noastre. Baza noastră nu trebuie să fie necunoscută celor de aici, după cum nici Crișana nu trebuie să rămână necunoscută bătrânilor. O largă parte în aceste cărți de popularizare trebuie să o ocupă și scriitorii noștri, așa de puțin cunoscuți chiar și în pătura mai înaltă.

Am răzbuna astfel literatura pe care o sugrumase preamultă politică. În timp ce în alte părți se fac eforturi uriașe pentru educațiunea populațiunii, noi aproape că neglijăm aceasta.

Incercări izolate au dovedit un succes neașteptat, care ar trebui continuat. Resortul cultelor ar putea face mult dacă și-ar da osteneala să studieze chestiunea. Inițiativa particulară, pe baze serioase, careia să-i dea concursul toți acei care poartă interes țărănimei, ar putea face și mai mult. Căci nu e de ajuns să-i dăm votul universal și pământ țaranului, ci e de datoria noastră să ne îngrijim și de hrana lui sufletească, tot așa de mult ca și votul și pământul.

Gh. Drinea.

Candidații de deputați în jud. Arad.

Pentru alegerile la Constituantă s'au fixat următoarele candidaturi pentru cameră: **Arad:** Vasile Goldiș ministru și dr Sever Miciea, adv. în Arad. **Pecica-română:** dr Aurel Novac, adv. în Pecica. **Șimand:** dr Cornel Iancu, adv. în Arad. **Chișineu:** dr Adrian Popescu, adv. în Chișineu. **Cermeiu:** Iustin Monția, preot în Șicula. **Boroșineu:** dr Ioan Suci, șef de resort la Cons. Dirigent. **Târnova:** Dimitrie Vica, țaran proprietar în Moroda. **Șiria:** dr Ștefan E. Pop, ministru în guvernul Regal. **Maria-Radna:** dr Silviu Pășcuțiu avocat în Boroșineu. **Săvârșin:** Vasile Goldiș, ministru în guvernul Regal. **Buteni:** dr Aurel Grozda adv. Buteni. **Hălmagiu:** dr Eugen Costina adv. în Arad. **Bățania:** Petru Marșieu, preot în Socodor. **Nădlac:** Uroș Păteanu, țaran, proprietar în Nădlac.

La Senat vor candida: **Arad:** dr Aurel Demian, medic în Arad. **Pecica:** dr Lazar Ghebeles, adv. Pecica. **Chișineu:** dr Cornel Ardelean, adv. Chișineu. **Boroșineu:** dr Iacob Hotăran, adv. Șiria. **Hălmagiu:** Iuliu Groșorean, învățător Gașa. **Maria-Radna:** Procopie Givulescu, protopop Maria-Radna. **Giula:** dr Dimitrie Barbu, protopop în Chișineu.

Ungurii vor să se despartă de Budapesta.

— Declarațiile generalisimului maghiar. —

Amiralul Nicolae Horthy, comandantul suprem al armatei maghiare a făcut ziarelor din Budapesta următoarele declarațiuni:

Nu mai este azi un secret, că populațiunea de dincolo de Dunăre este foarte agresivă contra Budapestei. Contractul de interese dintre capitală și provincie a degenerat într-o ură fâțișă. Toate nenorocirile, gândurile grele, restrițele sunt puse pe socoteala capitalei.

Populațiunea platoului de dincolo de Dunăre are o conduită politică absolut națională.

Azi încă nimeni nu cugetă la vr'o rupere cu Budapesta, dar pe poporul maghiar de dincolo de Dunăre, este ferm hotărât, să nu se mai abată dela direcțiunea politică creștină și absolut națională. Deci dacă la Budapesta vor prinde curente politice antinaționale, antimorale, — atunci ea este decisă să nu mai recunoască rolul conducător al Budapestei și bucuros se va lăpăda de capitală.

Din aceste puține cuvinte, pare a răsări din nou fața morgână a Pannoniei. — o teorie predilectă azi tuturor teoreticianilor de dincolo de Dunăre.

Un răspuns.

„Renașterea Română” ocupându-se de un articol prim din „Românul” în care se făceau oarecare aprecieri asupra guvernului de generali, ne atribuie intenția că noi am fi legat mari speranțe pentru țară dela acest guvern.

Noi am spus să-i acordăm creditul necesar și așteptăm să-l vedem la lucru și pe acest guvern la nașterea cărui au azistat toate moașele vechii politici. Că acest guvern pare a respira prin plămâni unei din moașe și nu poate fi un guvern agreeat, ci tolerat, aceasta s'a putut vedea din însuși sensul articolului citat de „R. R.” Și vorba românilor: rău cu rău, dar mai rău fără rău.

Din Carmen Saeculare

de D. Anghel și St. O. Iosif.

*Intr'o împărăție, la obârșia mea
Pe-acolo unde 's numai un răușor abia,
Ce 'și despleteste apa prin văile adânci,
Este-un castel fantastic impresurat de stânci,
Intr'o împărăție, la obârșia mea...*

*Un cuib de vultur pare fantasticul castel
Zidit din vremi străbune și-acolo, sus în el,
Ferit de lumea 'ntreagă trăește-un prinț străn.
Ca niște oști stejarii în paza lui îl țin
Și-un un cuib de vultur pare fantasticul castel...*

*Când soarele se 'nalță din răsărit,
El dăinue în zare o clipă 'n loc oprit,
Arzând ca o coroană pe negrii codrii mari
Și freamătă oștirea bătrânilor stejari
Când soarele se 'nalță încet din răsărit...*

*Uimit privește prințul din vechiul lui castel
Și-adecea i se pare c' ajung până la el
Din loc în loc purtate războinice chemări —
Lung clocotesc bătrânii stejari în depărtări
Și-uimit ascultă prințul din vechiul său castel...*

*Atunci a mele unde iau graiul de baladă,
Sglobii peste pripoare săltând când stau să cadă
Și-i povestesc în toină de-o țară fermecată
In care-adus de mine va stăpâni odată,
Și-atunci a mele unde iau graiul de baladă*

*Îi povestesc într'una de țară fermecată,
Iau glasul de sirenă și-atunci ca niciodată
Castelul vechiu îi pare că este trist și gol —
Dar într'o dimineață la poartă-i bate-un sol
Ce vine ca să-l cheme în țară fermecată...*

*E greu să 'ți lași în urmă castelul părintesc
Și-atâtea lucruri scumpe cari toateți amintesc
Viața ce-ai trăit-o, la fie care pas...
Sânt lacrimi în cuvântul acesta »bun-rămas« —
Dar el își lasă 'n urmă castelul părintesc...*

*Arzând ca o coroană pe negrii codrii mari
El vede mândrul soare, iar falnicii stejari
I-aduc de pretutinderi războinice chemări,
Și merge către soare, pe care-l vede în zări
Arzând ca o coroană pe negrii codrii mari:*

*Acesta-i cel ce ține în mână viitorul!
Acestuia să-i iasă în drum cu flori poporul,
Acesta îl va duce pe căl de biruință!
Acestuia să cade ca să-i purtuși credință,
Căci El e cel ce ține în mână viitorul!*

Campania electorală la noi.

Campania pentru alegeri a pornit intensiv în tot teritoriul de sub administrația C. D. Eri s'au ținut adunări populare ale membrilor partidului național român, la Armeniș și Teaca. Ambele adunări, au trimis câte o telegramă de omagiu dăi președinte al C. D.

Telegrama din Armeniș: Poporul român din cercul electoral Armeniș, întrunit în adunarea populară de constituire, a partidului național român, din acest cerc, se declară cu însuflețire unanimă aderent devotat al partidului național român, și urăște să vă ajute Dumnezeu, să puteți desăvârși opera de renaștere a românismului.

În numele membrilor partidului național din cercul electoral Teaca, d. dr. Liviu Ilea a trimis următoarea telegramă:

Poporul român din cercul electoral Teaca, întrunit la marca adunare de constituire a partidului național român, vă asigură de sprijinul său sincer și de aderarea sa sinceră la programul partidului național român, urându-vă ani îndelungați, pentru a putea duce la îndeplinire toate așteptările neamului.

Scrisoare din București.

— Campania electorală și campania congreselor. La ministerele generalilor. O minune la Teatrul Național. Viața de noapte. —

București 10 Oct. E toamnă acum, și dupăcum odinioară literații își strîngeau rîndurile și în interminabile conciliabule puneau la cale reviste noi, își adună rîndurile politicienilor. În locul foilor veștede pe care nici un măturator nu le mai curăță de pe străzi și bulevarde, apar foi noi cu idei veștede, care afișează programe, făgăduind toate bunătățile de pe lume alegătorului român. Bumașca de altădată, i-a luat locul un permis sau promisiunea unei perechi de tălpi în sgomotul pe care îl fac partidele atotstăpânitoare, în cacotonia de glasuri ce se întretăe, în impunsăturile de peniță ce-și trimet unii altora, n'a mai rămas nici un loc pentru altceva. Politica predomină. Suntem în plină campanie electorală și de congrese. Luna Octomvrie s'a transformat în luna priverligiată a congreselor. După cum se cuvenea, preoții au deschis campania și acum pornesc, revărsându-se în capitală partizani ai diferitelor partide. „Socialiști, averescani, conservatori-progresiști, țărănești, independenți, grupul muncii, democrații înaintați ca și democrații retrograzi, cu toții au promis să invadeze capitala și să deschidă lupta împotriva guvernului de generali. Cum însă lucrurile nu mai merg ca în trecut, generalii au pus santinele la toate ministerele civile, transformându-le în cazone. Cea dintâi măsură pe care au luat-o generalii, a fost să-i tundă pe funcționari, celace era să provoace o mică revoluție în garnizoană. Instrucția merge bine, deși la început.

Funcționarii execută ordinele în doi timpi și trei mișcări și nici un răcan nu crăcnește în fața superiorului, căci s'au trecut vremurile când ordinele se discutau dar nu se executau. De acum nu vom mai avea secetă, nu vom mai duce lipsă de făină și zahăr iar grâul va crește bogat în spic, câmpurile se vor ara, și la ordinul dlui general dela agricultură munții și șesurile vor lua o față surzătoare, căci va ordona: să fie, să crească, deci pământ să iasă toate de câte am dus lipsă până acum. Dar să lăsăm glumele care se pot face la neștiârșit și să devenim serioși. Deci d. Take Ionescu l-a rugat pe d. general Averescu să-i împrumute o pereche de pînteni ca să poată isbi mai tare în domni Brătianu. Totuși, frații Brătianu ca niște vechi artileriști ce sunt, au decis montarea unui tun cu tragere lungă, mai lungă decât a tunului cu care bombardau germanii Parisul, și speră că în modul acesta să curețe toate cuiburile de rezistență ale generalului Averescu și Take Ionescu. Tactica pe care o vor întreprinde e făcută în cel mai mare secret și în campania care a început, cu un vast arsenal, vom vedea cine va învinge.

Pe timpurile acestea de promisiuni și tot felul de compromisuri, de asalt după alegători care opun o rezistență inverșunată celui care nu știe să promită sau are prea puțin de promis, teatrele și celelalte spectacole de noapte și-au deschis largi ușile, și am ajuns să vedem și minunea aceasta ca Teatrul Național să facă rețete în fiecare seară, deși cei mai buni actori au părăsit această Thalia națională.

Slabe becuri luminează străzile noaptea: nu mai înălnești la colțuri vardistul, care s'a dus și el să se culce; au rămas deschise numai cabareturile și bodegile cu lumina lor orbitoare, cu șampania ce spumează în cupe, cu cântecile și răsetele argintii ale hetairelor care își macină viața în dulcele acorduri ale vreauului vals: „Viața e un vis un paradis“.

Alexis Vodă-Gruia.

CONCURS

Posturile de primpretor din Boroșineu și Boroșbeș sunt vacante.

Recursurile ajustate cu documentul evaluat în prescripția în legea din 1883 art. I. sunt a se înainta până la 30 Octomvrie, Prefecturii.

MLADIN, subprefect.

INFORMAȚIUNI.

Resortul finanțelor a luat dispoziție ca dela 1 Oct. a. c. pentru alcool și drojdiuțe comprimate, după fiecare hectolitru grad, alcool fabricat, să se verse în vistieria statului separat încă 10 coroane.

Resortul afacerilor interne a dat o ordonanță prin care birourile de încvartirare sunt obligate să rechiziționeze localuri și locuințele necesare pentru oficiile publice și funcționarii publici de pe teritoriul administrat de Consiliul Dirigent.

În modul acesta se va pune capăt neplăcerilor care au avut a le suferi diferiți funcționari, care nu-și puteau găsi locuințe.

Ordonanța aceasta se găsește publicată în „Gazeta Oficială“ Nr. 58 din Sibiu 7 Oct.

Pe baza acestei ordonanțe nu se vor mai putea prelungi pe câte 90 de zile permisele de repatriere.

— Transportul mărfurilor pe căile ferate în teritoriul administrat de Consiliul Dirigent, cu excepțiunea cartofilor, făinii și cerealelor se face fără nici un permis de transport special.

Pentru celelalte cereale permisiunile se eliberează de resortul alimentării.

Alimentele transportate pe căile ferate fără permis se rechiziționează și se vând pe preț maximal. Contravenienții mai sunt pedepsiți cu închisoare până la 6 luni și amendă până la 200,000 coroane.

— Pe lângă înființarea de numeroase gimnazii clasice și școli profesionale s'au mai înființat:

Școale superioare comerciale în Brașov, Lipova, Hațeg.

Cursuri comerciale de un an, pentru cei cari au terminat școalele populare sau civile în Satulung și Săliște.

Școale pentru industria metalurgică în Cluj, Arad, Târgul-Mureș, Timișoara, Oradea-mare, Sătmăr, Sibiu.

Școală pentru industria lănei, în Cisnădie lângă Sibiu.

Școală pentru lustruirea de piatră, în Zlatna.

Pentru primirea în școalele industriale, se cere absolvirea de 6 clase primare, sau 2 civile.

Pentru școală metalurgică din Cluj, se cer 4 clase medii.

— Senatul orașului Arad a acceptat oferta sculptorului Martinelli cu privire la demontarea celor două statui din localitate.

Sculptorul Martinelli are să înceapă demontarea statuelor în termen de 8 zile. În acest scop dsa a plecat ieri la Budapesta pentru a-și aduce personalul necesar.

Cetim în „Revista economică“ din Sibiu:

Compatrioții noștri sași lucrează cu zor la organizarea lor pe teren economic-financiar în România-Mare. La 20 Sept. a. c. au dat ființă în București unei societăți anonime, prima bancă săsească în capitală, cu capital de lei 5 milioane, care poate fi sporit la 15 milioane Lei. Firma noii societăți este „Transylvania“ bancă pentru industrie și comerț și pentru subscripția capitalului se face cea mai întinsă propagandă, atât în vechiul regat, cât și la noi. Noua societate va înființa și sucursale în centrele industriale și comerciale mai importante din Ardeal. Are în program promovarea relațiilor financiare, industriale și comerciale cu Ardealul, celelalte ținuturi alipite vechiului regat și cu străinătatea; primirea reprezentanțelor întreprinderilor germane din România-Mare: Ardeal, Bănăt, Bucovina, Basarabia și Dobrogea și din străinătate; finanțarea de întreprinderi mai mari comerciale și industriale, import-export, întreprinderi, împrumuturi ipotecare și tot felul de alte afaceri de bancă. Este deznădată totodată a funcționa ca centrală a băncilor germane-săsești din Ardeal și celelalte provincii.

„Transylvania“ se fondează cu concursul tuturor băncilor și întreprinderilor săsești mai importante din Ardeal și celelalte provincii alipite, ceace garantează dinainte succesul subscripției, începută deja la 1 crt. și care durează până la 31 Octomvrie a. c.

De ce nu mai apare „Curierul Hunedoarei.“

Din partea redactorilor dela „Curierul Hunedoarei“ primim următorul comunicat cu privire la încetarea apariției acestui ziar:

Cu gândul cinstit de a lua sub îngrijirea muncii naționale o postată din România Mare, județul nostru, am întemeiat foaia „Curierul Hunedoarei“. O spuneam dela început, că foaia aceasta va fi sus din înaintime evanghelia moralului public și a sentimentului de datorință ca astfel să împrăstie cea mai curată viață românească în organismul nostru național.

Ne țineam deci și de program și împlineam și cea mai sfântă datorință națională, când văzând corupția estinsă până la gradul că Consiliul Dirigent a trebuit să decreteze oficios acțiunea de purificare, — am hotărât a fi și noi cei mai intransigenți credincioși și apărători ai cinstei publice, singurul factor, care poate susține în viața România-Mare și prestigiul ei.

Astfel am scris articoli, cari în mijlocul campaniei de a purifica, de sine înțeles, trebuiau, să sbiciuiască acțiunile fătuse sau ascunse ale unor indivizi cari erau încălcarea cinstei ba chiar și a legii penale.

Cuvântul nostru critic însă nu plăcea unor domni din localitate, de aci s'au început apoi intrigile lor de a face imposibilă existența foaiei.

În cele din urmă ne-am pomenit, că proprietar-editorul nostru, Iuliu Kroll ni-a abzis editura motivând, că sistează tipografia.

A trebuit duci, să căutăm alt editor. Am și aflat ușor chiar doi: firma Hirsch și firma Laufer, singuri, cari mai erau, dintre cari acordasem cu primul și eram liniștiți, că putem scoate foaia pe mai departe, când în seara de 2 Oct. a. c. s'a prezentat la redactorul nostru Dr. Iustin Pop noul editor Hirsch cu d. Tămaș, tipograf și i-au adus la cunoștință, că avocatul Dr. Petru Groza l-a amenințat, că dacă ar culeza de a tipări și numai o literă din Curierul, momentan îl dă afară cu tipografia și prăvălia. Altă zi am aflat, că celalalt tipograf editor Laufer încă a fost tot așa amenințat.

E de notat, că d. Hirsch își are tipografia și librăria în edificiul, care e proprietatea lui dr. Petru Groza și dr. Nicolae Motz, iar celalalt tipograf și librar e instalat cu tipografia și librăria în casa lui dr. Nicolae Motz.

În așa o situație am fost necesități a sista apariția foii.

De sine înțeles, ne supără foarte mult mai ales în fața abonaților noștri, că foarte brută ne-a făcut imposibilă muncirea pe mai departe.

Ținem, să accentuăm sus și tare, că redactorul nostru interimar dr. Iustin Pop a redactat foaia cu totul gratuit, tot așa și ceilalți colaboratori au lucrat fără nici un onorar — mai departe, că nici unul n'am avut absolut nici un amestec în ce privește administrația foii, astfel singur responsabil în direcția aceasta este fostul proprietar-editor Iuliu Kroll, căruia i-am impus și noi și își recunoaște el însuși datorința de a restitui abonaților, cari au plătit pe an întreg, plusul plătirii.

Rugăm foile noastre, cari au avut amabilitatea de a sta cu noi în raport de schimb să binevoiască a sista schimbul.

În fața unui așa fel de act, ne mai pomenim în domeniul brutalității, stăm neclintiti cu tărie moralului nostru nemeaculat, pe care orice formă brută numai înălța îl poate.

Deva 7 Octomvrie 1919.

Dr. Iustin Pop, Lucreția de Costa Nicoară, Dionisie Ardelean, Dr. Ioan Dobre, Ioan Antal, Dr. Eugen Tatar, Dr. Simion Câmpeanu.

x Sanatoriul Dr. Mann, Arad, str. K. zinczy nr. 10 Camere cu frontul spre par. Sala de operațiune aranjată modern. Cămin dietetic. Laboratoriul de Röntgen. Terapia modernă. Alegerea medicului după plac. Ma 562—5

Mișcarea regalistă maghiară.

— *Dela corespondentul nostru.* —

Budapesta 9. — Este fapt cert, că o mare parte din populațiunea Ungariei nutrește vii sentimente regaliste. Armata națională maghiară, în fruntea căreia se află amiralul Horthy este regalistă.

Amiralul la un banchet dat nu de mult, a ridicat paharul pentru ex-regele Carol de Habsburg și a ordonat să se cânte „Gotterhalte”; — imnul a fost ascultat în picioare.

Regaliștii sunt azi în plină acțiune politică. Teletomul, telegraful, nestându-le la dispoziție, membrii partidului, sunt mereu în călătorii de agitație.

Biroul central al partidului se află în Budapesta, în Str. Eszterházy, într-o casă frumoasă, deasupra porții căreia străjuește o mică tablă cu inscripția: „Partidul regalist maghiar”. Pe coridoare sunt însă placate mari, ale partidului, afișate de altfel în toate părțile capitalei, și prin care conducătorii partidului solicită înțrarea tuturor cetățenilor în cadrele partidului regalist.

În odăile elegante ale acestui palat se adună oamenii cu influință ai partidului. La 9 Octombrie, când am vizitat, dimpreună cu câțiva colaboratori ai ziarelor maghiare această casă, se aflau acolo printre alții: baronul Stefan Pászty, consilier ministerial pensionar, contele Tilmér Somssich etc.

Cei câțiva politicieni, cu cari am vorbit, mi-au spus în rezumat următoarele:

Partidul nostru nu urmărește alt scop, decât restabilirea în Ungaria a formei regale. Nu zicem dominațiunea habsburgică, ci numai dignitatea regală, și dorim să asigurăm totodată prosperarea țării în direcție națională, liberală, democratică. Noi suntem încredințați, că concepția regalistă va fi în stare să înfăptuiască solidaritatea maghiară, va fi din nou în stare, să toarne suferința în maghiarimea desbinată în atâtea partide.

La întrebarea, că la caz de reușită a ideii, partizanii regaliști și-au designat și candidații, în numele celor de față a răspuns generalul Marschall: Noi nu legăm mișcarea noastră de persoană, poporul neînd și așa în stare să-și aleagă regele — hotărârea în această privință parlamentul fiind doar în drept și o ia. Noi luptăm azi numai în interesul ideii, și nu avem altă dorință decât restaurarea regalității. În chipul acesta noi stăm de-asupra tuturor partidelor, fiindcă noi dorim să forțăm soluțiunea numai a formei de stat; noi suntem deci blocul cel mai liberal.

Față de aceste afirmațiuni ale regaliștilor foarte măsurate la vorbă, ziaristii maghiari și germani din Budapesta sunt informați, că regaliștii așteaptă doar retragerea trupelor române din Budapesta și sosirea trupelor maghiare albe, și prigonirea contra comuniștilor o vor întinde contra tuturor acelor, cari vor lua poziție pentru păstrarea rezultatelor primei revoluții, cari deci în primul rând, sunt contra regalității.

Politia și toate organele secțiilor de siguranță au primit ordine precise, să urmărească și să controleze activitatea și legăturile tuturor politicianilor, cari lucrează în interesul ideilor republicane, să urmărească de-aproape instruirile lor, să-și însemneze și să țină evidență protocolară despre toate aceste persoane republicane, și să raporteze superiorității caz de caz despre tot ce se află.

Aceste acte secrete se fac în cea mai mare taină la poliție. Lângă registrul criminal al fiecărui republican denunțat se află deja alăturat și ordinul de deținere, pentruca, îndată după sosirea armatei albe, aceștia să fie deținuți în cea mai mare grabă.

Dr. George Nagy, șeful partidului republican și ceilalți republicani grupați în jurul lui Nagy au fost avertizați din partea unor înalți funcționari ai poliției, despre acțiunea secretă ce se face împotriva lor și le-au recomandat, să se refugieze la vreme dinaintea deținerii sigure ce are să urmeze, — pentrucă regaliștii vor răzbuna neajunsurile suferite prin revoluția primă asupra republicanilor, dupăcum azi și le răzbună pe cele suferite în era comunismului, asupra comuniștilor. **Corresp.**

Parastas pentru regele Carol I.

Eri s'a oficiat parastas în ambele biserici românești din localitate pentru regele Carol I.

În biserica greco-catolică a oficiat d. protopop onorar și profesor George Pap, fiind de față ambii prefecti, primarul orașului, funcționarii direcțiunii financiare sub conducerea directorului de finanțe, ofițeri și numeroși reprezentanți ai societății românești.

În catedrală, convenindu-se a se ținea parastasul mai târziu, ca reprezentanții autorităților să poată lua parte la ambele biserici, parastasul s'a început la orele 11, oficiind P. S. Sa d. episcop I. Papp.

Au fost de față domnii generali Obogeanu și Scărișoreanu, cu ofițeri din statul major, prefectul orașului d. dr. R. Veliciu și al județului d. dr. I. Marșieu, primarul dr. I. Robu, corpul profesoral cu elevii dela liceul Moise Nicoară, institutul de fete, precum și celelalte institute de învățământ cun și întreagă societatea românească din Arad.

După parastas, o companie de infanterie a defilat. **I. L.**

Deschiderea liceului real din Deva.

Deva 9 Oct. Mari evenimente culturale se desfășoră în România-Mare. Se începe anul școlar. Liceele și școlile românești de toate categoriile deschid rând pe rând porțile pentru primirea tinerimii române. Raze luminoase străbat din aceste temple a culturii, revărsându-se binefăcător pe câmpul libertății de cultură națională. Aceasta deviză și-a pus-o ca scop de urmare corpul didactic dela școala reală superioară de stat din Deva.

La institut s'a deschis anul școlar în 4 Octombrie a. c. făcându-se o modestă festivitate, care a avut icona unei adevărate sărbătoare culturale. Profesorii liceului, elevii, părinți și reprezentanți oficialități și a corpurilor didactice din localitate au asistat la invocarea Duhului Sfânt în biserică și în sala de gimnastică, frumos decorată, unde a decurs festivalul.

În biserică protopresbiterul dr. Ioan Dobre, în școală Iosif Botean directorul liceului real au ținut entuziaste cuvântări, arătând importanța acestei zi, când poporul român trece dela întuneric la lumină, cu puterea învățaturii trebuie să întrecem vecinii. Elevul D. StoicoVICIU a declamat frumoasa poezie „Mare-i Dumnezeu”, iar corul condus de L. CUREA asesorul școlii orfanale a contribuit mult la ridicarea însufiețirii.

La orele 11 s'a terminat serbarea, dela care publicul s'a depărtat cu lacrimi de bucurie în ochi, văzându-și întrupat idealul în a cărui interes inteligența din județul Hunedoara a luptat încă dela anii 1870.

Idealul intelectualilor e deja fapt împlinit, căci avem în Deva — în orașul aproape înecat de spirul maghiar — un liceu românesc, Dzeu să-l ocrotească! **B.**

Inițițarea unui liceu în Arad.

— *Cu limba de predare maghiară.* —

Eri a sosit la prefectura orașului, decizia resortului de instrucțiune, semnată de șeful resortului, d. dr. V. Branisce, cu privire la inițițarea gimnaziului cu limba de propunere maghiară, pentru care ceruse permisiune acum câteva săptămâni, comunitatea bisericească romano-catolică din Arad.

Resortul de instrucțiune admite ca la acest liceu să fie angajați și profesori cari n'au depus jurământul, dar cari sunt cetățeni ai României și în potiva cărora organele administrative locale nu au nimic de obiectat. Cu privire la instrucțiune se pune condiția ca limba română istoria și geografia să se predea în limba română, conform ordonanței nr. 10978.

Rep.

Din Basarabia.

— *Inițițarea unui institut antirabic. Importante descoperiri istorice. Nouă cale ferată. Candidatura dlui Stere.* —

Chișineu 11. D. Ciugureanu a intervenit pe lângă inspectoratul sanitar pentru inițițarea unui institut antirabic la Chișineu.

— Populațiunea de origine bulgară din Cetatea Albă, întrunindu-se în congres, a trimis dlui ministru Ciugureanu o călduroasă telegramă în care își exprimă deplina mulțumire pentru dragostea de care a dat dovadă față de țărâtime când s'a făcut improprietărea.

— S'a decis a se inițița în localitate un laborator de bacteriologie și chimie și un serviciu de chirurgie femească și ginecologie cu 60 paturi.

— *In biblioteca orașului s'au găsit mai multe manuscrise și tipărituri privitoare la istoricul Basarabiei. Manuscrisele au fost trimise la Iași pentru a fi traduse în limbile română și franceză. Printre ele se află și niște note ale societății de arheologie din Odesa de o capitală importantă pentru noi, căci din cuprinsul lor reesă clar și neîndoișos că Basarabia a făcut parte integrantă din România.*

— Dnii ingineri Bossie și Codreanu au cerut autorizația pentru constituirea și exploatarea unei linii de cale ferată între Bălți—Orhei—Chișinău, de o mare importanță economică și strategică.

— S'a fixat definitiv candidatura dlui C. Stere pentru camera la Cetatea Albă.

Cor.

TELEGRAME.

Vapoare maghiare sub drapel italian.

Budapesta 10. Vapoarele societăților de navigațiune maghiare, contrar știrilor lansate nu au fost cumpărate de băncile italiene.

In Fiume se făcuseră mari speculațiuni cu hărțile așa numite „libere” ale societăților și nimic altceva. Vapoarele deocamdată sunt fără excepțiune sub tricolorul italian, în serviciul Italiei, conform hotărârii consiliului suprem interaliat.

Imigrarea în America oprită.

Budapesta 10. — Un membru al comisiunii americane din Budapesta a declarat, că pentru supușii puterilor centrale imigrarea în America, până la încheierea păcii generale este imposibilă.

Parlamentul Statelor Unite, a adus încă la isbucnirea războiului o lege în acest senz.

Delegatul american, a făcut declarația surprinzătoare, că termenul păcii generale este mai mult sigur, în luna Noemvrie an. 1919

A isbucnit războiul?

Viena 10. — Intre sârbi și italieni au avut loc mici ciocniri, ivite din cauza urii cu care se privesc soldații celor două țări.

Deși relațiile sunt foarte încordate între cele două state, totuși până în prezent nu s'a produs nici o declarație de război.

Regele Spaniei la Paris.

Geneva 10. Regele Spaniei va sosi în curând la Paris, fiind invitat în numele Franței de d. președinte Poincare.

Regele Spaniei va avea importante conștătuiri cu guvernul francez, în chestiunea Marocco și a întrării Spaniei în Liga Națiunilor.

Cărți și reviste.

Am primit la redacție:

— *Dare de seama a activității societății Vatra Săteanului dela 21 Mai 1918 pînă la 1 Aprilie 1919, în care se rezumă activitatea societății în reconștituirea satelor din fosta zonă de război.*

— *Știința tuturor revistă pentru popularizarea științelor. București str. Minotaurului 35. Preț 1 leu.*

Genzurat: Dr. S. Miclea

Publicațiune de licitație.

Subscrisul executor judecătoresc în înțelesul §-lui 102 din LX: 1881 prin aceasta anunță, că în urma decisului luat de judecătoria de ocol din Chișineu sub nrul 1917 Tk. 2997 în favorul lui Vasile Codrean reprezentat de adv. Dr. Ioan Codrean pentru 1155 cor. și interese, mobilele următoare, porci, trier, cuprinse prin execuție de escontentare la 30 Oct. 1918 și petinse în 2900 cor. — se vor vinde la licitație publică.

Pentru efectuarea acestei licitațiuni — pentru 1155 cor. capital, interese și 250 cor. spese staverite de judecătoria de ocol din Chișineu prin decisul P. 4479/1918 se defige termen pe ziua de 14 Octombrie 1919 d. a. la ora 3 și jum. și la care reflectanții sunt invitați cu aceea observare, că mobilele amintite în înțelesul §§-ilor 107 și 108 din LX: 1881 — pe lângă numărare se vor vinde, celui care ofere mai mult, la caz de lipsă și din jos de prețul staverit.

Intru-cât mobilele amintite sunt cuprinse și de alții, cari au drept de escontentare, licitația conform §-lui 120 din LX: 1881 se ordonează și în folosul acelora.

Chișineu, 2 Oct. 1919.

Balassa

Co 566—1

executor judecătoresc.

PUBLICAȚIUNE.

Toma Crișan stăvar

a pierdut un mânz

roșu de 1 și jum. an, în 23 Septembrie 1919.

Cine îl va afla e rugat să înștiințeze la resp. casă comunală. Ci 564—1

AVIZ.

Am onoare a aduce la cunoștință clienților mei că fiind denumit primprocurar în Târgul Murăș, *mi-am predat cancelaria advocațională din Arad, Domnului Dr. Iustin Miron, avocat în Arad, Strada Petőfi Nr. 10.*

Intrucât voiți a vă interesa de afacerile încredințate și acum predate, conduse de mine până azi, urmașul meu avocatul Dr. Iustin Miron vă va da lămuriri detaliate.

Mulțumindu-vă de încrederea de până aci, semnez.

Arad, 11 Octombrie 1919.

Dr. Cornel Albu,

fost avocat în Arad, primprocurar în Târgul-Murăș.

A 565—1

„ARĂDANA”

SOCIETATE COMERCIALĂ ȘI INDUSTRIALĂ PE ACȚIUNI ARAD.

AVIZ.

Se află de vânzare în magazinul nostru următoarele mărfuri:

Surogat de cafea Franck, pucioasă, luminați, sodă bicarbonată, fole de lenă, olei de rișină, cremă de ghete și zahăr. A 968—1.

CASĂ PARTER DE VÂNZARE

în ARAD, Strada Francisc Deak 20/a. Reflectanții să se adreseze proprietarului în Str. Kiss Ernő Nr. 9. partere. Mo 526—1

O moșie mai mică

de 16 jug. catastrale; arător și fânaș și o casă cu supraedificate economice sunt de vândut în Hălmgăiu la proprietarul Cornel Lazar, proptop. La 555—3

Salonul „AUGUSTA”

condus de surorile
TABAJDI.

Se va deschide la 14 Octombrie. ; Ta 567

Se caută DOI ÎNVĂȚĂCEI

la firma Frații Călămariu, comercianți în angró și detail în Cermei. Fa 561—2

SE ARÂNDEAZĂ

28 jug. catastrale de pământ arător, în hotarul Aradului. (Ca 550)

Informații: str. Deak F. 19 a.

SALON DE PARIS

Cel mai modern friser special de dame salon de manicură și vopsitor de păr,

ARTHUR GALLIK

Arad, colțul străzii Forray și a pieții Libertății (palatul contelui Hunyady). Ondulații à la Marcel, manicura Schampoing, transformării de execuția cea mai modernă, pandont, și totfelul de lucrări de păr se execută cu prețurile cele mai solide.

In depozit totfelul de parfurmuri și articli de toaletă. MANICURĂ PENTRU DOMNI! (A 557)

Se caută**2 domnișoare**

pentru imediata angajare. Să-și înainteze ofertele cu privire la salar cele ce au deja praxă de birou.

Administrația „Românul”.

FRĂȚII BURZA

COMERSANT DE FER

Magazin de mașini agricole și articole de specialitate

ARAD, Piața Borosbényi nr. 1. :: Telefon 604.

Mare depozit de rișnițe de porumb și ovăs, de mână cu mâna sau putere motorică, mașini (Trierș) de ales negreața, vânturătoare, pluguri de săpat și arat, grepe, locomobile de benzină, 12 puteri de cai, mașini de treerat (îmblătit) cu îmblătitoare aparte, o garnitură de plug de arat cu două locomotive de aburi și cumpănă de tăietoare, olei de mașini și de cilindri. — Metal alb (compozițios).

Bu 235—25

FIUL LUI ANTONIU NOVOTNY

turnător de clopote și fabrică de scaune de fer pentru clopote.

TIMIȘOARA-FABRIK.

Calculări de preț gratuit. (No 533—52)

IN ATENȚIUNEA COMERCIANȚILOR DE VINURI ȘI PROPRIETARILOR DE VII.

Magazin permanent de butoaie pentru vin, de toate măsurile.

LUDOVIC BAUMANN, comerciant de butoaie. :: Arad, Piața Libertății No II. Ba 553—20

„GLORIA”

Intreprindere română, execută în cele mai avantajoase condițiuni firme pentru comersanți și tot felul de table de firme, reclame etc. Emailare în toate culorile, zugrăvire pe sticlă precum și toate lucrările care cad în această branșă. :: :: :: :: Procurândun-ne material din străinătate, suntem în măsură a executa cele mai frumoase, mai elegante și mai fine firme, după dorință, cu prețurile cele mai moderate. — Comenzile :: :: :: sunt a se adresa la :: :: ::

„GLORIA”

INTREPRINDERI DE FIRME ȘI EMAIL.

ARAD, Str. MUNKÁCSY 5.

Go 544—8

Creditul Technic Transilvănean

Societate anonimă pentru dezvoltarea și crearea de întreprinderi industriale.

Capital Lei 10.000.000.

Sibiu (clădirea băncii Albina).

Aduce la cunoștința publicului, că îndeplinind toate fermele legale de constituire, își inaugurează operațiunile pe ziua de 1 Octombrie 1919.

Primește propuneri de participare în instalațiuni industriale existente;

la parte la constituiri de Societăți destinate a înființa noi industrii;

Se ocupă cu procurare de mașini și materiale tehnice din țară și din străinătate;

Face operațiuni de bancă și transmițeri de acreditive la București prin:

„Creditul Technic”

Societate Anonimă Română.

Capital lei 10.000.000

București, Str. Marconi 3 (Palatul Soc. „Agricola”).

Consiliul de administrație:

Președinte: Andrei Bărseanu.

Vice-Președinte: Ing. Tiberiu Eremie.

Consilieri:

Ing. N. P. Ștefănescu	Dr. Ilie Beu
Gr. Gofescu	Ion Lepădatu
Gr. Călinescu	Dr. Felix Schuller
Aristide Blank	Ing. E. Munteanu
Ing. C. P. Brădășanu	Ing. I. F. Negruțiu
Ing. Augustin Maior	Dr. Octavian Vasu
Ing. St. Vidreghin	Ing. V. Blăștanu

Director General: Ing. Ch. Mladenovici.

Ce 563—4